

water & forestry

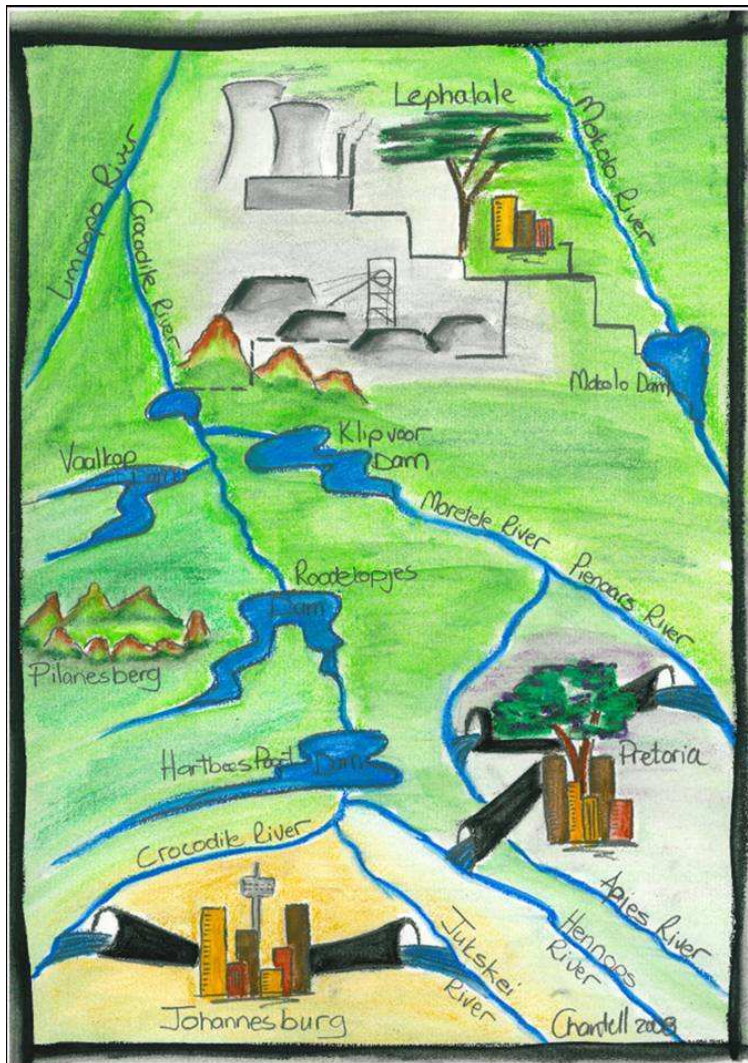
Department:
Water Affairs and Forestry
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROTŠEKE YA KOKETŠO YA MEETSE A NOKA YA MOKOLO LE YA CROCODILE (KA BODIKELA) (MCWAP)

Kgato ya 1: Koketšo ya Kabo go tšwa Letamong la Mokolo

DEAT Ref. No. 12/12/20/1465

SENGWALWA SA TSHEDIMOŠO YA MATHOMONG – KAROLO YA TSHEKATSHEKO

NEMAI CONSULTING
147 Bram Fischer, Ferndale, 2194
P.O. Box 1673, Sunninghill, 2157
Tel: 011 781 1730
Fax: 011 781 1731
Email: salomonp@nemai.co.za

1. MAIKEMIŠETŠO A SENGWALWA SA TSHEDIMOŠO YA MATHOMONG LE TEKOLO YA SEABE GO TIKOLOGO (EIA)

Maikemišetšo a sengwalwa se ke ao a latelago:

- Se šoma bjalo ka matseno le tlhalošo ya go aga mo go šišintšwego ga phaephe ye e bapetšego le phaephe ye e šetšego e le gona ye e tšwago Letamong la Mokolo go ya tikologong ya Lephallale gore kabo ya meetse go tšwa Letamong la Mokolo e oketšege, le go le oketša go ya lefelong la Steenbokpan;
- Se fa kakaretšo ya tshapedišo ya Tekolo ya Seabe go Tikologo (EIA);
- Se fa tsebišo go bakgathatema ba maswanedi gore ba ingwadiše bjalo ka Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago mabapi le Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile (ka Bodikela) ;
- Go hwetša ditshwaotshwao tša peleng le ditšhišinyo go Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago.

Go ya ka Tsebišo ya Mmušo ya Nomoro ya R. 385 (2006), "motho yo a nago le kgahlego le yo a amegago" e ra motho yo a nago le kgahlego le yo a amegago ka ge go boletšwe karolong ya 24(4)(d) ya Molao wa Bosetšhaba wa Taolo ya Tikologo (wa Nomoro ya 107 wa 1998), gomme go ya ka karolo yeo o akaretša – (a) motho mang goba mang, sehlopha sa batho goba mokgatlo wo o nago le kgahlego go goba wo o angwago ke tiragalo; le (b) sehlongwa sefe goba sefe sa mmušo seo se ka bago le taolo ya semolao godimo ga taba efe goba efe ya tiragalo.

Maikemišetšo a Tekolo ya Seabe go Tikologo ke go tseba le go sekaseka diabe tše di ka bago gona, go šišinya magato a go efoa le go fokotša diabe tše di sego tša loka le go oketša diabe tše kaone.

2. TSHEDIMOŠO YA MATHOMONG LE MATSENO

Tlhaelelo ya bjale ya kabo ya mohlagase ka mo nageng e dira gore ESKOM e bone go le maleba go aga diteše tše dingwe tša mohlagase ka pela. Ka lebaka le, ESKOM e thomile go aga Seteše sa Mohlagase se sefsa sa Medupi ka 2007, ka lefelong la Lephallale, leo le lego ka lefelong la kgoboketšo ya meetse a Mokolo. Go aga ga seteše se go tla nyaka gore moepo wa malahla o oketšwe gammogo le mešomo ye mengwe ya go latela le ya tlaleletšo ye e tlogo ka morago. Gape go na le kgonagalo ye kgolo ya diteše tše dingwe tša mohlagase ka mo lefelong leo gammogo le diintasteri tša phetrokhemikhale. Go aga mo go bakwa ke go ba gona ga malahla a mantši ka mo lefelong le gomme go emetšwe gore go tla ba le nyakego ye e oketšegilego ya meetse. Ka manyami, ga go na le meetse ao a lekanego ka mo lefelong le. Bjale, Kgoro ya Merero ya Meetse le Dithokgwa e kgopetše Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Mokolo le ya Crocodile (ka Bodikela) go bona gore dinyakego tše tša meetse di ka fihlelelwa bjang dinakong tše nnyane kudu.

Kgoro ya Merero ya Meetse le Dithokgwa e arogantše bogolo bja Dinyakišišo tša Kgonagalo ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Mokolo le ya Crocodile (ka Bodikela) ka dimotšule tše hlano tše bohlokwa. Dimotšule tše le Baabi ba Ditirelo ba Diprofešenale bao ba thwetšwego go dira mošomo wo ke tše di latelago:

- **Motšule wa Taolo le Kgotšegano ya Protšeke** – Tirelo ya Bodiredi ya Ninham Shand ka tirišano le *PD Naidoo and Associates* (PDNA) Ltd le *Urban-Econ Developmental Economists*.
- **Motšule wa Dinyakišišo tša Sethekniki** wo o akaretšago tshekatsheko ya methopo ya meetse, tekolo ya boentšeneere bja dikgetho tša mananeokgoparara le kelo ya tikologo - Africon (Pty) Ltd ka tirišano le Kwezi V3, Vela VKE le ditsebi.
- **Motšule wa Taolo ya Tikologo** - Nema Consulting.
- **Motšule wa Ekonomi ya Selete** – ga go Diprofešenale tše di thwetšwego go fihla gabjale.
- **Motšule wa Dihlongwa le tša Ditšhelete** o tla dirwa ke *Trans Caledon Tunnel Authority* (TCTA).

Dikgetho tša mananeokgoparara tše di bonwego gore di ka oketša kabo ya meetse ka lefelong la Lephallale di akaretša tše di latelago:

1. **Go dirolla phokotšo ya bophara ka go bo oketša** bja phaephe ye e le go gona, ye e lego ya Exxaro;
2. **Kgato ya 1:** Oketša kabo ya go tšwa Letamong la Mokolo; le
3. **Kgato ya 2:** Fetišetša sekimi go tšwa Nokeng ya Crocodile (ka Bodikela) go ya lefelong la Lephallale.

Go ya ka Motšule wa Taolo ya Tikologo, ditekolo tša tikologo tše di aroganego di swanetše go direlwa diprotšeke tše tharo tše go boletšwego ka tšona ka godimo (ka ge go ahlaahlilwe Karolong ya 4).

3. TLHALOŠO – KGATO YA 1

Kgato ya 1 e šupa go oketša mothamo wa kabo go tšwa Letamong la Mokolo go abela nyakego ya tšhomišo ye e golago ya meetse mo nakwaneng ye kopana go fihla ge phaephe ya go fetišetša meetse go tšwa Nokeng ya Crocodile ka Bodikela e ka dirwa. Tharollo e swanetše go ba gore mo nakong ye telele, e swanetše go šomiša ka botlalo meetse a go tšwa Letamong la Mokolo.

Letamo la Mokolo le na le tšweletšo ya lebaka le letelele ya dimilione tše 39.1 tša dikhupikimetara ka ngwaga tše go tšona dimilione tše 10.4

tša dikhupikimetara ka ngwaga di abetšwego go nošetša. Dikhupikimetara tše di šetšego tše dimilione tše 28.7 ka ngwaga di a hwetšagala go abela dinyakwa tša masepala le tša diintasteri tša mafelo a ka Lephallale le Steenbokpan.

Dikgetho tše pedi tše di latelago tše di kgonagalago kudu tša go fetišetša meetse go tšwa Letamong la Mokolo go fihla go bašomiši ba nakong ya kgato ya mathomo di bonwe le go nyakišišwa:

- Go aga seteše sa pompi le phaephe ye mpsha go tšwa Letamong la Mokolo go ya ditešeng tša mohlagase tša Zeeland, Matimba le Medupi gomme go tloga moo di lebe lefelong la Steenbokpan (go abela go agwa ga diteše tše dingwe tša mohlagase, polante ya phetrokhemikhale, mešomo ya moepo wa malahla le mešomo ye mengwe ye e latelago). Karolo ya phaephe magareng ga Letamo la Mokolo le seteše sa mohlagase sa Matimba e tla dirwa go bapela (goba kgauswi) le phaephe ye e lego gona go bogolo bja tsela. Ye e tšewa bjalo ka kgetho ye e ratwago, gomme e bontšhitšwe ka mmpeng wa tikologong yeo wo o sepelago le sengwalwa se.
- Go aga letangwana, mešomo ya go tloša meetse le seteše sa go pompa meetse sa godimo ka fasana ga Letamo la Mokolo gammogo le phaephe ya go iša meetse ditešeng tša mohlagase tša Zeeland, Matimba le Medupi gammogo le Steenbokpan.

Lebelela letlakala la 5 ka Mmpeng wa Tikologo – Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile go bona seswantšho sa tsela ye e šišintšwego.

4. TEKOLO YA TIKOLOGO

4.1 Tshepedišo

Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile e nyaka tumelelo go latela Molao wa Bosetšhaba wa Taolo ya Tikologo (wa Nomoro ya 107 wa 1998), ye e tlogo dirwa go latela Melawana ya Tekolo ya Seabe go Tikologo (EIA) (Tsebišo ya Mmušo ya Nomoro ya R385, R386 le ya R387). Nemai Consulting e thwetšwe ke Kgoro ya Merero ya Meetse le Dithokgwa bjalo ka Modiredi yo a ikemego wa Tekolo ya Tikologo go direla Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile tekolo ya tikologo.

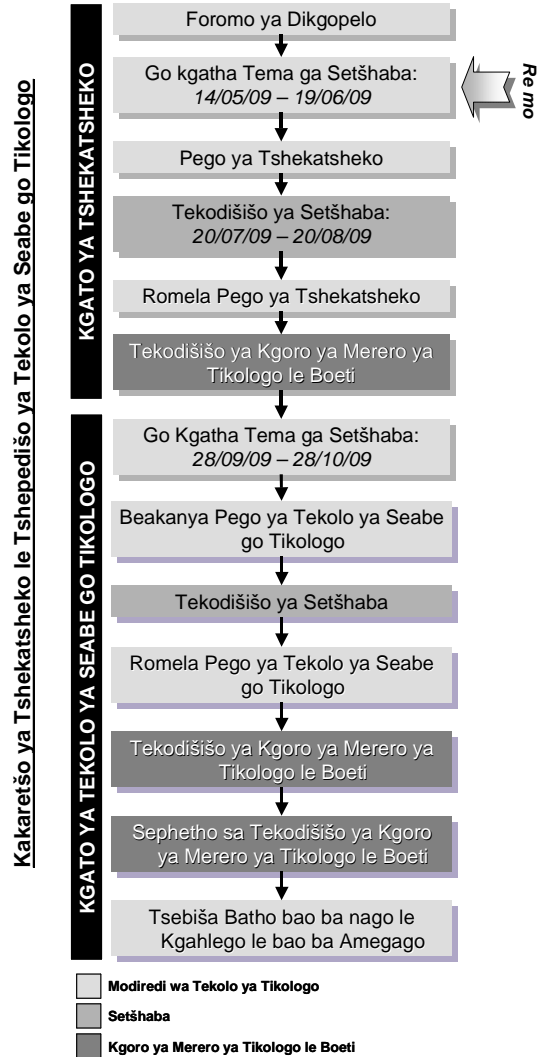
Taolo ye e tšeago sephetho ya Tekolo ya Seabe go Tikologo ke Kgoro ya Bosetšhaba ya Merero ya Tikologo le Boeti (DEAT). Kgoro ya Tihabollo ya Ekonomi, Tikologo le Boeti (LEDET) ya Limpopo le yona ke taolo ye bohlokwa ka mo tshepedišong ye. Kgopelo ya Maemo e rometšwe Kgoro ya Bosetšhaba ya Merero ya Tikologo le Boeti go dira ditekolo tša tikologo tše tharo tše di latelago:

- Go dirolla phokotšo ya bophara ka go bo oketša – **Tekolo ya Motheo**;
- Kgato ya 1 – **Tshekatsheko le Tekolo ya Seabe go Tikologo**; le
- Kgato ya 2 – **Tshekatsheko le Tekolo ya Seabe go Tikologo**.

Karoganyo ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile ka ditekolo tše tharo tša tikologo ke go dira gore dikarolo tše di sepelelanago tša protšeke di tle pele.

Ka ge go boletšwe, Sengwalwa se sa Tshedimošo ya Mathomong ke fela sa go dira Tshekatsheko le sa Tekolo ya Seabe go Tikologo ya Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile.

Lebelela seswantšho ka mo fase go hwetša kakaretšo ya tshepedišo ya go dira tshekatsheko le ya Tekolo ya Seabe go Tikologo ya Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile. Go lebeletšwe gore tshepedišo e tla phethwa ka Mei 2010.

Hlokomela: Nomoro ya Tšhupetšo ya Kgoro ya Merero ya Tikologo le Boeti ye e filwego Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile ke: 12/12/20/1465

Tumelelo gape e tla nyakega go tšwa go Kgoro ya Diminerale le Enetši ya go epa melete ya go hwetša dilo tša go aga, go latela Molao wa Tlhabollo ya Methopo ya Diminerale le Phetoliama (wa Nomoro ya 28 wa 2002). Tshepedišo ye e tla sepela mmogo le Tekolo ya Seabe go Tikologo.

4.2 Dinyakišišo tše di Ikgethilego

Mo lebakeng le dinyakišišo tše di latelago tše di ikgethilego di tsebilwe go ka dirwa ka go Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile:

- Dinyakišišo tša Ekholotši (tša lefase le tša ka meetseng);
- Tekolo ya Seabe go Bohwa; le
- Dinyakišišo tša Ekonomi ya Setšhaba.

Dinyakišišo tša tlaleletšo di ka tsebja ge tshepedišo ya Tekolo ya Seabe go Tikologo e tšwela pele.

4.3 Go Kgatha Tema ga Setšhaba

Tshepedišo ya go kgatha tema ga setšhaba ye gabjale e tšwelago pele ya Kgato ya 1 ya Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile e akaretša dilo tše di latelago:

1. Go ngwala lenaneo la Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago, go akaretšwa beng ba naga bao ba lego dimetara tše 200 (ke gore dimetara tše 100 ka mahlakoreng ka bobedi a tsela ya phaepae), bašomiši ba meetse, bakgathatema, ba taolo le setšhaba ka kakaretšo;
2. Go tsebiša Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago ka go bea diboto tša ditsebišo le dikwalakwatšo tša ka dikuranteng (dikuranta tša tikologo le tša dilete), le gape go phatlalatša Sengwalwa sa Tshedimošo ya Mathomong (BID);
3. Go bitša dikopano tša setšhaba le tša ba taolo go dira gore go be le dipoledišano tša go amana le diprotšeke;
4. Go fa Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago sebaka sa go lekodišiša Tshekatsheko gammogo le Dipego tša Tekolo ya Seabe go Tikologo (di tla phethwa moragonyana ka tshepedišong); le
5. Go kwalakwatša sephetho ka ga tikologo ka kuranteng ya tikologo le go tsebiša Batho ka moka bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago bao ba ingwadišitšego ka ga sephetho se.

Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago ba hlohleletšwa go kgatha tema ka mo tshepedišong gore dingongorego tša bona di tle di rarollwe le go akaretšwa ka gare ga dipego tša Tshekatsheko le tša Tekolo ya Seabe go Tikologo.

Mathomong, kopano ya setšhaba e tla swarwa le bakgathatema ka moka ba bagolo le Batho bao ba nago le Kgahlego le bao ba Amegago nakong ya kgato ya go dira Tshekatsheko go ahlaahla Protšeke ya Koketšo ya Meetse a Noka ya Mokolo le ya Crocodile. Dintlha tša kopano ya setšhaba ke tše di latelago:

Kgato ya 2			
Letšatši:	27 Mei 2009	Letšatši:	27 Mei 2009
Lefelo:	Thabazimbi	Lefelo:	Lephalale
Lefelo la Kopano:	Kumba Bioscope Hall	Lefelo la Kopano:	Mogol Conference Room
Nako:	08h00 – 13h00	Nako:	15h30 – 19h30

Kgato ya 1	
Letšatši:	28 Mei 2009
Lefelo:	Lephalale
Lefelo la Kopano:	Mogol Conference Room
Nako:	08h00 – 13h00

Go dirolla	
Letšatši:	28 Mei 2009
Lefelo:	Mokolo Dam Area
Lefelo la Kopano:	Ashante Conference Venue
Nako:	15h30 – 19h30

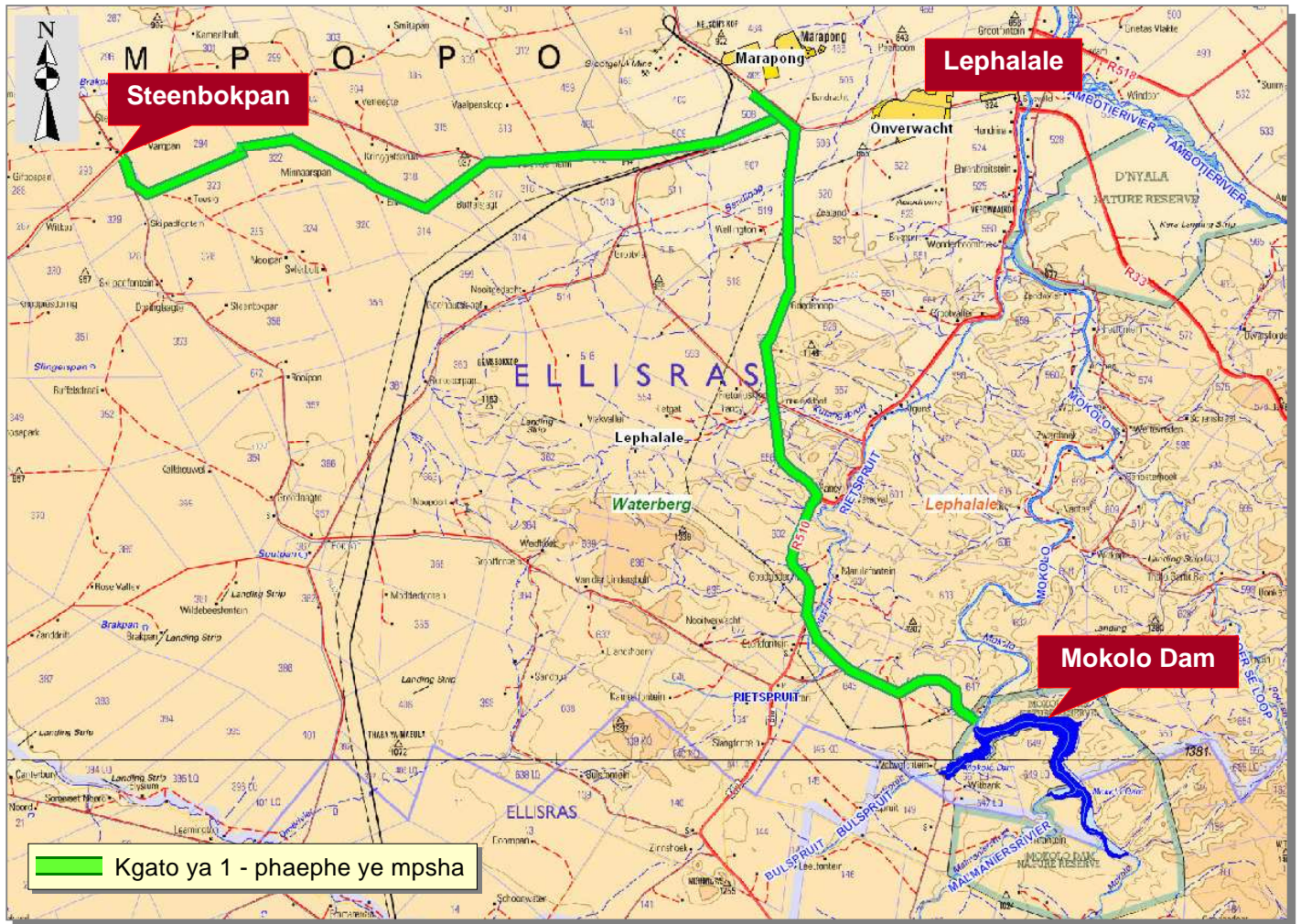
Ka morago ga mo, kopano ye nngwe ya setšhaba e tla swarwa go tla go hlagiša dipihlelelo tša Pego ya Tshekatsheko. Dintlha tša kopano ye di tla tiišetšwa.

Nakong ya kgato ya Tekolo ya Seabe go Tikologo, kopano ya setšhaba e tla bitšwa go tla go hlagiša, magareng ga tše dingwe, dipihlelelo tša dinyakišišo tše di ikgethilego le tšwelopele ya tekolo ya tikologo. Dintlha tša kopano ya bobedi ya setšhaba di tla tsebišwa ka moragonyana ka tshepedišong.

4.4 Go Ingwadiša bjalo ka Motho yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago le go tla Kopanong ya Setšhaba

Go netefatša gore o ingwadišitše bjalo ka Motho yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago, o kgopelwa go romela leina la gago, tshedimošo ya dintlha tša kgokagano le kgahlego ya gago ka protšekeng ka go tlatša Foromo ya Phetolo ye e tsentswego. Go bohlokwa gore o šomiše sekgoba se se filwego ka Foromong go ingwadišetša kopano ya setšhaba e sa le nako. Gape o ka fa ditshwayotshwayo tša gago ka Foromong ya Phetolo. Nako ya go buša Foromo ya Phetolo go Nema Consulting le ya go ingwadiša bjalo ka Motho yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago e thoma ka:

15 Mei 2009 – 19 Juni 2009

Locality Map – MCWAP Karolo ya 1

5. DINTLHA TŠA KGOKAGANO

Ge e le gore o na le dipotšišo dife goba dife tša mabapi le protšeke ye, o kgopelwa go ikgokaganya le Modiredi wa Tekolo ya Tikologo yo a ngwadilwego ka mo fase:

PO Box 1673
Sunninghill
2157

Ikgokaganye le: Salomon Pienaar
Mogala: (011) 781 1730
Fekese: (011) 781 1731
Emeile: salomonp@nema.co.za

Letlakala la Wepsaete ya Protšeke ya Kgoro ya Merero ya Meetse le Dithokgwa: <http://www.dwaf.gov.za/projects.asp>

Re a leboga ge o kgathile tema

ENVIRONMENTAL & SOCIAL CONSULTANTS

P.O. BOX 1673
SUNNINGHILL
2157

147 Bram Fischer Drive
FERNDAL
2194

Mogala: (011) 781 1730
Fekese: (011) 781 1731
Emeili: salomonp@nema.co.za

PROTŠEKE YA KOKETŠO YA MEETSE A NOKA YA MOKOLO LE YA CROCODILE (KA BODIKELA) (MCWAP):

Kgato ya 1: Koketšo ya kabo go tšwa Letamong la Mokolo
Nomoro ya Tšhupetšo ya Kgoro ya Merero ya Tikologo le Boeti 12/12/20/1465

Foromo ya Phetolo
Boingwadišo bjalo ka Motho yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago

(E tlatše gomme o e buše pele la 19 Juni 2009 le dikela go: Salomon Pienaar)

Letšatšikgwedi:				Ya tšhomišo ka kantorong Letšatšikgwedi le e amogetšwego: Tšhupetšo ya rena: Maemo
Leina la mokgatlo: (ge le le gona)				
Leina le Sefane:				
Aterese	Ya Poso:	Ya bodulo:		
Nomoro ya Mogala:				
Nomoro ya Sellathekeng				
Nomoro ya Fekese:				
Emeili:				
Boingwadišo bjalo ka Motho yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago:		☐ Ee ☐ Aowa		
Ke nyaka go tla Kopanong ya Setšhaba ka la 28 Mei 2009 go tloga ka 08h00 – 13h00 ka Lephallale		☐ Ee ☐ Aowa		

O kgopelwa go akaretša dintlha tša kgokagano tša Motho ofe goba ofe yo a nago le Kgahlego le yo a Amegago yo o ka bego o mo tseba:

Ditshwayotshwayo: (hlokomela – matlakala a tlaletšo a ka akaretšwa ge e le gore sekgoba se se filwego ga se sa lekana)